

METHODISCH MAATWERK

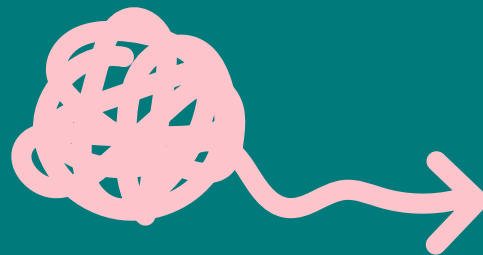

ZO GEWOON

MOGELIJK MAKEN

VNG.PUBLIEKEWAARDEN.NL

WWW.PUBLIEKEWAARDEN.NL

MOGELIJK MAKEN

TOEGANG
←

MAKELIJK

TOEGANG

METHODISCH MAATWERK ZO GEWOON MOGELIJK MAKEN

© 2025 Instituut voor Publieke Waarden
Alle rechten voorbehouden. Gebruik van tekst
en datamining niet toegestaan.

November 2025

Redactie: Eelke Blokker
Eindredactie: Sanne Gleijsteen
Ontwerp: Autobahn

INHOUD

Maatwerk vraagt om meer dan goede bedoelingen. Het vraagt om methodisch werken, met de leefwereld van inwoners als vertrekpunt en met regels die in samenhang worden toegepast. Daarvoor is een stevige standaard nodig, één die maatschappelijk goed onderbouwd is. De *Doorbraakmethode* van het Instituut voor Publieke Waarden is een bewezen aanpak die al tien jaar professionals helpt om vastgelopen situaties weer vlot te trekken – rechtvaardig, zorgvuldig en effectief.

Daarom heeft IPW in opdracht van de VNG deze handreiking voor implementatie van de *Doorbraakmethode* gemaakt, die kosteloos ter beschikking wordt gesteld.

Alleen dan zijn we er nog niet. De lokale praktijk is vaak weerbarstig. Maar we weten genoeg wat wél kan om deze stappen te zetten. Sluit je aan!

Het Instituut voor Publieke Waarden

INLEIDING METHODISCH MAATWERK	10
1. MAATWERK TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN	16
2. DE WEG NAAR GESTANDAARDISEERD MAATWERK	22
3. IMPLEMENTATIE TACTIEK	28
4. DE BELOFTE WAARMAKEN	40
5. MAAK HET WAAR ONDERSTEUNINGSAANBOD	44
6. STAPPENPLAN VOOR DE IMPLEMENTATIE	48

INLEIDING METHODISCH MAATWERK

In een hoogontwikkelde verzorgingsstaat zoals de onze, neemt het risico op onbedoelde, ongewenste effecten van beleid toe naarmate het aantal sociale- en gezondheidsproblemen en interventies stijgt. Deze effecten zijn schadelijk voor zowel de getroffen huishoudens als hun omgeving en de samenleving als geheel. Daarvoor is aandacht nodig. Maatwerkoplossingen kunnen daarin voorzien. De kunst is wel deze structureel te organiseren en te kunnen aanbieden in alle situaties die daarom vragen.

Maatwerk betekent niet het aanmoedigen van uitzonderingen of het opzoeken van de randen van de wet. Het gaat om methodisch werken, waarbij de context van de inwoner centraal staat en regels in samenhang worden toegepast. Dit vereist een standaard die een stevige maatschappelijke onderbouwing biedt.

Het succesvol organiseren van maatwerk gaat de hele gemeentelijke organisatie aan: van bestuur tot de uitvoering en van kwaliteit tot inkoop. Deze handreiking helpt gemeenten om betrouwbaar, voorspelbaar en navolgbaar maatwerk te realiseren voor inwoners die dat nodig hebben, aan de hand van de *Doorbraakmethode*. Deze handreiking is samengesteld door en onder verantwoordelijkheid van IPW, in opdracht van de VNG.

Domeinoverstijgend werken

Met deze handreiking wordt beoogd een impuls te geven aan het domeinoverstijgend werken: het creëren van vormen van verbinding tussen de verschillende (beleids-) domeinen om beleid effectiever te maken. Een vraagstuk van groot belang. Niet voor niets oordeelde de deskundigencommissie onder leiding van Tamara van Ark in haar advies Groeipijn dat de Hervormingsagenda Jeugd niet voldoende is en er veel meer aandacht moet uitgaan naar de oorzaken van het ontstaan van problemen die een

beroep op jeugdhulp inluiden. Die oorzaken zijn in veel gevallen gelegen buiten het jeugd domein.

Deze handreiking biedt inzichten en een stappenplan daarmee aan de slag te gaan.

De handreiking staat niet op zichzelf. Gemeenten kunnen kosteloos beschikken over een aantal tools van IPW:

- Het Grote Doorbraakboek (pdf)
- Mag niet Bestaan niet (pdf)
- Het Maatwerkcanvas
- Het Organisatiescancanvas
- Een Verwerkersovereenkomst*
- De Hoop en geluk-monitor*

In combinatie met de handreiking zijn gemeenten hiermee in staat de *Doorbraakmethode* op een goede manier te implementeren en aldus het domeinoverstijgend werken verder te stimuleren.

DOWNLOAD

Alle tools zijn terug te vinden op:

handreiking.publiekewaarden.nl

*OPVRAGEN

De *verwerkingsovereenkomst* en *De Hoop en geluk-monitor* kunnen opgevraagd worden via:

radjni@publiekewaarden.nl

50% VAN ALLE
MIDDELEN GAAT
NAAR 5% VAN DE
HUISHOUDENS

1. MAATWERK TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN

De Nederlandse verzorgingsstaat biedt doorgaans hoogwaardige zorg en ondersteuning. Echter, een kleine groep inwoners profiteert hier niet voldoende van. Deze groep, volgens onderzoek ongeveer vijf procent van de huishoudens, kampt met een combinatie van problemen zoals bestaansonzekerheid en mentale- en gezondheidsproblemen. Deze samenhang van problemen leidt tot hogere zorgkosten en een grotere behoefte aan ondersteuning.

1.1 De vijf procent

Deze huishoudens ervaren structurele bestaansonzekerheid, mentale en gezondheidsproblemen, en opvoedproblemen. Stress door schulden, laag inkomen, tijdelijke huurcontracten en stijgende energielasten verergeren deze problemen. Zorgverzekeraars zien dat mensen met financiële problemen vaker een beroep doen op GGZ-zorg¹.

1.2 De professionals raken op

Vijftig procent van de middelen en tijd in het sociaal domein gaat naar deze vijf procent huishoudens. Professionals besteden veel tijd aan overleg, coördinatie en administratie. Dat gaat ten koste van directe hulp aan inwoners. Dit leidt tot een hoge werkdruk en uitstroom van professionals.

¹ <https://www.cpb.nl/problematische-schulden-en-zorggebruik>

Methodisch maatwerk kan helpen om in minder tijd betere resultaten te behalen en bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het vak van de professionals.

1.3 Teruggetrokken inwoners

Sommige inwoners weten de weg naar voorzieningen niet te vinden of hebben hun pogingen opgegeven. Dit geldt vooral voor mensen in armoede en met meerdere problemen. Ook mantelzorgers ervaren vaak obstakels bij het vinden van ondersteuning. Met methodisch maatwerk zijn deze groepen beter te bereiken: door zorg en ondersteuning rondom hen te organiseren.

1.4 Maatwerk en willekeur

Maatwerk moet voorspelbaar, betrouwbaar en navolgbaar zijn. Het gaat niet om uitzonderingen, maar om het beter toepassen van de standaard. Door maatwerk methodisch te benaderen en te integreren in de organisatie, kunnen we duurzame, betaalbare en organiseerbare zorg bieden aan degenen die het nodig hebben.

ÉÉN GEZIN
ÉÉN PLAN EN
ÉÉN REGISSEUR

2. DE WEG NAAR GESTANDAAR- DISEERD MAATWERK

Er zijn drie belangrijke redenen om methodisch maatwerk op lokaal niveau serieus aan te pakken. Ten eerste is er een duidelijke samenhang tussen (on)gezondheid en bestaans(on)zekerheid. Die relatie kan positief beïnvloed worden door zorg en ondersteuning op maat te bieden. Ten tweede besteden professionals in het sociaal domein en de gezondheidszorg te veel tijd aan het organiseren en afstemmen van hun werkzaamheden. Ten derde blijft een klein deel van de inwoners verstoken van de hulp die ze nodig hebben door bureaucratische obstakels. Methodisch maatwerk kan daarin voorzien, maar alleen succesvol zijn als gemeenten dit voorspelbaar, betrouwbaar en navolgbaar aanpakken.

2.1 Van bijzonder naar normaal

De afgelopen twintig jaar heeft het openbaar bestuur in Nederland zich georganiseerd volgens de principes van het New Public Management (NPM). Dienstverlenende organisaties hebben zich gespecialiseerd in een bepaald type 'klant', die via voorspelbare processen een beroep kan doen op diensten. Echter, mensen met meerdere problemen kregen zo niet de dienstverlening die ze nodig hadden. Om deze multiprobleemhuishoudens beter te helpen, werden superprofessionals aangewezen om de vastlopende bureaucratie te fiksen. Deze aanpak is te zien als eerste generatie maatwerk. Deze bood echter slechts soelaas voor een klein aantal buitengewone situaties.

De tweede generatie maatwerk volgde op de decentralisaties in het sociaal domein in 2015, met het adagium ‘één gezin, één plan, één regisseur’. Dit maakte meer maatwerk mogelijk, vooral door buurt- en wijkteams. De derde generatie maatwerk introduceerde teams voor specifieke groepen, zoals dak- en thuislozen. De vierde generatie maatwerk moet het speciale en uitzonderlijke van zich afwerpen en alledaags worden. Het gaat om het beter toepassen van de standaard in de context van het leven van een inwoner.

2.2 Alledaags maatwerk

Om maatwerk gemakkelijker en sneller bereikbaar te maken, moet iedere sociaal professional voorstellen kunnen doen voor maatwerkoplossingen en daarbij kunnen rekenen op ontvankelijkheid van diens organisatie. Dit impliceert dat niet alleen speciaal aangewezen professionals en teams maatwerk gaan ontwerpen, maar dat veel meer sociaal professionals hiermee aan de slag gaan. Dit is spannend voor professionals, organisaties, bestuurders en inwoners. Een methode kan daarin ondersteunend zijn. Bovendien moet maatwerk van willekeur te onderscheiden zijn. Dat vergt een methode die voorspelbaar, betrouwbaar en navolgbaar is.

2.3 De Doorbraakmethode

Hoewel er al veel maatwerk wordt geleverd, gebeurt dit meestal nog niet methodisch. Gemeenten die serieus werk willen maken van methodisch maatwerk kunnen gebruik maken van de *Doorbraakmethode*. Deze methode is bewezen effectief en biedt concrete beschrijvingen, digitale instrumenten en standaard overeenkomsten. Het invoeren van methodisch maatwerk vereist een tactiek die aandacht besteedt aan organisatorische activiteiten, culturele interventies, juridische waarborgen en financiering.

**PUBLIEKE
INSTELLINGEN
MOETEN ZICH ONTWIKKELEN
ALS LERENDE ORGANISATIES,
GERICHT OP DYNAMISCHE
KWALITEIT**

3. IMPE- MENTATIE TACTIEK

Methodisch maatwerk vereist een grondige implementatie op meerdere fronten. Organisatorisch moeten zowel van onderaf als van bovenaf dingen geregeld worden. Heldere besluitvorming en een cultuur waarin de menselijke maat centraal staan, zijn essentieel. Juridisch moeten de privacy en security goed geregeld zijn. Financieel is het belangrijk om naar de dekking van activiteiten te kijken en strategisch geld in te zetten.

3.1 Organisatorisch

Het verschil tussen maatwerk ‘gewoon doen’ en methodisch maatwerk wordt mede bepaald door een visie op de kwaliteit van maatwerk. Methodisch maatwerk richt zich op het beter toepassen van de standaard in een specifieke context. Publieke instellingen moeten zich ontwikkelen als lerende organisaties, gericht op dynamische kwaliteit. Dit vereist permanent leren en reflectie op beleid, uitvoeringsafspraken en protocollen.

3.1.1 *Vermogen om samen te werken*

Een competente probleemoplossende overheid beschikt over gezamenlijke werkrouines, gebundelde middelen, rugdekking voor uitvoerders, gedeelde informatie, autonomie van samenwerkingsverbanden en verantwoordingsstructuren rond het doel. Deze kenmerken stimuleren het vermogen om samen te werken en zijn essentieel voor succesvol methodisch maatwerk.

3.1.2 Data-analytisch vermogen

Voor een probleemoplossende overheid is het cruciaal om data te verzamelen, te verwerken, te analyseren en te vertalen naar bruikbare kennis. Dit geldt vooral voor nieuwe data die nog niet beschikbaar is. Bestaande data wordt gebruikt om gerichte acties te ondernemen en minder om achteraf te verantwoorden. Het accent ligt op het produceren van nieuwe, bruikbare inzichten.

- **Bestaande data gebruiken voor gerichte actie:** Vroegsignalering gebeurt al veel, zoals op het gebied van schulden en huurachterstanden. In relatie tot maatwerkoplossingen kan het ingezet worden door actiefinwoners te benaderen met bepaalde kenmerken die hun leven ingewikkeld kunnen maken. Deze kenmerken worden “giftige cocktails” genoemd, zoals een combinatie van alleenstaand ouderschap, mentale problemen en betalingsachterstanden.
- **Data verzamelen en verwerken:** Methodisch werken aan maatwerk produceert data over combinaties van problemen en oplossingen, financiële investeringen en besparingen, en over wat werkt in welk tempo en volgorde. Deze data leidt tot nieuwe inzichten en kan worden gebruikt voor dashboarding en benchmarks tussen gemeenten.
- **Data analyseren en vertalen naar kennis:** De verzamelde data vormt een basis voor reflectie en leren. Door data te verdiepen en te verrijken met de inzichten van professionals, managers, beleidsmakers en bestuurders, kunnen nieuwe oplossingen worden ontwikkeld. Deze oplossingen zijn idealiter collectief en gaan gepaard met meer zelfregie van inwoners. De data kan ook worden gebruikt om prestaties en outcomes beter te meten, wat bijdraagt aan prestatiefinanciering en populatiegebonden bekostiging.

3.2 Lerende organisatie

Een probleemoplossende overheid beschikt naast het vermogen om samen te werken en data-analytisch vermogen, ook over het vermogen om te reflecteren en te leren. Dit wordt “Reflective-improvement capability” genoemd. Organisaties reflecteren en leren niet automatisch; dit moet georganiseerd worden. Hiervoor is gebruik te maken van het werk van Chris Argyris, die drie vormen van leren onderscheidt: eerste orde leren (causaal), tweede orde leren (reflectief) en derde orde leren (systeem).

- **Eerste orde leren:** Mensen zien een probleem en lossen het op.
- **Tweede orde leren:** Mensen onderzoeken de oorzaak van een probleem, nemen die weg en lossen daarmee het probleem op.
- **Derde orde leren:** Mensen kijken of ze mede debet zijn aan het probleem, veranderen hun gedrag en lossen daarmee het probleem op.
- In organisaties komen verschillende vormen van leren op verschillende niveaus voor. Uitvoerders leren doorgaans causaal, strategen en beleidsmakers leren reflectief, en bestuurders leren op systeemniveau. Door methodisch maatwerk in de context van een lerende organisatie te plaatsen, ontstaat er meer grip op het oplossen van problemen.

3.2.1 Praktische wijsheid

Voor lerende gemeenschappen bestaat geen universele blauwdruk. Leren moet aansluiten bij de kennis, behoefte en personen in een bepaalde context. Aristoteles maakte het onderscheid tussen *techne* (technische kennis) en *phronesis* (praktische wijsheid). *Techne* is handig voor enkelvoudige vragen, terwijl *phronesis* beter werkt voor veranderlijke

vraagstukken met meerdere factoren. Het succes van een leergemeenschap staat of valt bij het eigenaarschap van de deelnemers. Dit eigenaarschap moet groeien en kost tijd. Een probleemoplossende overheid heeft een permanente leergemeenschap die structureel gefinancierd en georganiseerd is.

3.2.2 *Ervaringsleren centraal*

Om praktische wijsheid te vergaren, is het van groot belang om leren te verbinden aan het doen. In het handelen ontstaat praktische wijsheid en ontwikkelt zich reflectief vermogen. De leergemeenschap wordt zo een plek waar nieuwe oplossingen en innovaties worden ontwikkeld.

3.2.3 *Activiteiten die thuishoren in een leergemeenschap*

Een leergemeenschap bestaat uit verschillende activiteiten die elkaar aanvullen op de snijvlakken van eerste naar tweede orde, en tweede naar derde orde. Voor methodisch maatwerk gaat het om gestructureerde reflectie op concrete praktijkcases en wat dat betekent voor beleid, organisatie, professionalisering en inkoop. Deze reflectie bevindt zich tussen de eerste en tweede orde. Een orde hoger gaat het om het identificeren van patronen in al die praktijken samen.

- **Activiteit:** kraak- en maaksessies: Uitvoeringsprofessionals, kwaliteitsmedewerkers, (team)managers en beleidsmakers ontwerpen samen maatwerkoplossingen voor concrete praktijksituaties. Het doel is om samen tot een gewogen maatwerkoplossing te komen en om te gaan met de dilemma's die daarbij komen kijken.

- **Activiteit:** reflectiesessies: Deze sessies richten zich op het bundelen van individuele praktijken die op elkaar lijken. Het doel is om lessen te identificeren en aan een eigenaar te verbinden die ermee aan de slag gaat in de organisatie.
- **Activiteit:** vissenkom: Dit is een methode om te leren van casuïstiek met betrokken uitvoerders, beleidsmakers, managers en bestuurders. Tijdens de sessie deelt de inwoner zijn of haar verhaal, waarna de reflectie in de vorm van een 'vissenkom' plaatsvindt.
- **Activiteit:** inwonerreizen: Deze activiteit helpt bij het reflecteren op het systeem en bureaucratische mechanismen. Dit gebeurt op basis van methoden uit de design thinking methodologie: customer journey mapping.
- **Activiteit:** gemeenschap om de gemeenschap: Het is essentieel dat een leergemeenschap zich een gemeenschap voelt. Stelselmatige ontmoetingen tussen mensen uit de uitvoering, beleidsmakers, bestuurders, managers, directeuren en maatschappelijke partners zijn belangrijk om elkaar te inspireren en om met elkaar te vieren wat is bereikt.

3.3 (Para)juridisch

Methodisch maatwerk vereist een goed ontwikkelde probleemoplossende overheid die beschikt over reflectief vermogen, het vermogen om samen te werken en ook data-analytisch vermogen. Daarnaast moeten de juiste juridische randvoorwaarden gecreëerd worden om maatwerkoplossingen mogelijk te maken. Dit begint met het besef dat wetgeving en beleidsmatige ambities gericht zijn op het mogelijk maken van maatwerkoplossingen in de context van het leven van mensen.

3.3.1 *Mag niet bestaan niet*

Hoewel maatwerk wettelijk toegestaan is, ontstaan er vaak defensieve routines in organisaties die maatwerk bemoeilijken. Organisatiepsycholoog Chris Argyris onderzocht defensief gedrag in organisaties. Dit gedrag is dominant en uit zich vooral in juridisch ogende argumenten. Onderhuids schuilt een ander dilemma dat mensen in organisaties behoudend maakt.

- **Bescherm jezelf, vermijd lastige en onzekere situaties:** Mensen vermijden bij voorkeur situaties waarin hun functioneren onder vuur kan komen te liggen. Ze willen hun werk goed doen en vermijden gesprekken over minder goede beslissingen.
- **Win-don't lose:** Mensen willen discussies niet verliezen. Ze doen liever geen voorstellen waar veel discussie over kan ontstaan en stellen zich niet kwetsbaar op.
- **Gebruik gesloten argumenten:** Professionals gebruiken argumenten zoals “het mag niet van de wet” of “precedentwerking” om discussies te beëindigen. Deze argumenten zijn moeilijk te weerleggen en maken verdere gesprekken lastig.
- **Vermijd te veel transparantie:** Professionals leggen liever niet uit hoe en waarom ze keuzes maken in het grijze gebied van de wet. Dit voorkomt dat hun persoonlijke keuzes onderwerp van discussie worden.
- **Ontken persoonlijke overtuiging en betrokkenheid:** Professionals presenteren hun argumenten als logische uitkomsten van regels en protocollen, zonder ruimte voor persoonlijke oordelen.

3.3.2 *Gesloten argumenten doorbreken*

Om methodisch maatwerk te stimuleren, moeten

organisaties gesloten tegenargumenten weerleggen. Dit zijn de bekende tegenargumenten die maatwerk direct van tafel vegen. Hier zijn enkele strategieën om deze argumenten te neutraliseren:

- **Precedentwerking:** “Als we voor dit gezin maatwerk mogelijk maken, moeten we dat straks voor alle gezinnen doen.” Reactie: “Deze situatie is uniek, dus van precedentwerking is geen sprake. Bovendien: als deze oplossing goed werkt, willen we deze juist voor meer mensen mogelijk maken.”
- **Het mag niet van de wet:** “Waar staat dat in de wet? Kun je me het artikel sturen?” Vaak blijkt dat de wet wel degelijk ruimte biedt voor maatwerk.
- **Hier zijn wij niet van:** “Klopt, jullie zijn hier formeel niet van, maar wat kunnen jullie wel doen? Deze problemen lossen zich niet vanzelf op.”
- **Hier hebben we geen middelen voor:** “Maak een overzicht van de maatwerkkosten en de kosten als de doorbraak niet wordt toegekend. Goede maatwerkoplossingen zorgen voor minder zorg op andere vlakken en zijn op de lange termijn goedkoper.”
- **Zo leert hij/zij het zelf nooit:** “Zelfredzaamheid mag nooit een voorwaarde zijn voor hulp. De verzorgingsstaat is er voor mensen die onze hulp het hardst nodig hebben.”
- **Het gedrag van mensen in twijfel trekken:** “Dank voor je ervaring uit het verleden. Laten we kijken hoe we kunnen voorkomen dat hij/zij dezelfde fouten maakt.”
- **Er zijn mensen met nog veel meer problemen:** “Ja, er zijn mensen met meer problemen, maar dat betekent niet dat we deze persoon niet moeten helpen.”
- **Privacy:** “Kunnen we toestemming vragen om informatie te delen met als doel de doorbraak mogelijk te maken?”

- **100% garantie voor succes eisen:** “We weten niet zeker of dit maatwerkplan werkt, maar zonder maatwerkplan komt ze zeker weer in de problemen.”
- **We moeten mensen gelijk behandelen:** “We moeten ongelijke gevallen behandelen naarmate ze verschillen. Ongelijke gevallen gelijk behandelen levert net zoveel ongelijkheid op als gelijke gevallen ongelijk behandelen.”

BETERE HULP,
GROTERE INVLOEDSSFEER
EN KOSTEN VOORKOMEN

4. DE BELOFTE WAARMAKEN

Wanneer methodisch maatwerk goed wordt toegepast, liggen verschillende beloften in het verschiet: inwoners krijgen betere hulp; professionals ervaren een grotere invloedssfeer en minder gedoe; de kosten voor zorg en ondersteuning kunnen worden verminderd, dan wel voorkomen.

4.1 Zuinig zijn op professionals

Professionals in de gezondheidszorg en het sociaal domein besteden veel tijd aan regeltaken, wat ten koste gaat van directe hulp aan inwoners. Dit leidt tot een hoge werkdruk en uitstroom van professionals. Methodisch maatwerk kan helpen om in minder tijd betere resultaten te behalen en de werkdruk te verlagen en medewerkers te behouden.

4.2 Financiële propositie

Situaties die om maatwerkoplossingen vragen, gaan nu al gepaard met veel hulp en ondersteuning. De *Doorbraakmethode* laat zien dat maatwerkoplossingen een positieve financiële impact hebben door (a) directe besparingen en (b) te voorkomen (andere) maatschappelijke kosten. De directe kostenbesparing per casus is gemiddeld €2.438, en de te voorkomen kosten op korte termijn bedragen gemiddeld €28.164 per casus².

4.3 Wat kun je doen met de besparingen?

De besparingen kunnen strategisch worden geïnvesteerd in o.a. nieuwe collectieven, een revolverend doorbraakbudget en shared savings. Dit zorgt voor een duurzame financiering van maatwerkoplossingen.

² Zie het door Deloitte in 2020 uitgevoerde [onderzoek](#).

HET BESCHIKBARE ONDERSTEUNINGS AANBOD VOOR METHODISCH MAATWERK

5. MAAK HET WAAR ONDER- STEUNINGS- AANBOD

Deze onderdelen kunnen in overleg met het IPW ingezet worden. Neem contact met ons op voor meer informatie over dit aanbod.

Het beschikbare ondersteuningsaanbod voor methodisch maatwerk omvat trainingsschema's, hulpmiddelen, kennissessies en data-analyse. Dit helpt gemeenten om methodisch maatwerk effectief te implementeren en te borgen in de organisatie.

Hulpmiddelen

- **Het Grote Doorbraakboek** (methodehandboek): [download hier](#) (papieren versie, prijs per stuk)
- **Doorbraaktool**: [leer hier meer over de tool](#) (licentiemodel op aanvraag bij IPW)
- **Implementatiecanvas**: [download hier](#)
- **Digitale leeromgeving**: [leer hier meer over de leeromgeving](#)
- **Mag Niet Bestaat Niet** (pamflet/ boekje cultuur): [bestel hier](#) (papieren versie, prijs per stuk)

Hulptroepen

- **Kick-off**: startsessie met maatschappelijke partners
- **Trainingsprogramma**: 4 + 2 sessies. Invulling laatste twee aantal sessies wordt in overleg met de gemeente gepland
- **Kraak-en-maak-sessie**: begeleiden van groepen om cases op te lossen
- **Voorleven**: overnemen van complexe casuïstiek met prestatieafpraak
- **Coach cases**: begeleiden van lokale professionals bij het maken en uitvoeren van een Doorbraakplan
- **Data-analyse**: per gemeente/regio data-analyses uitvoeren
- **Reflectiesessie**: leren van gebundelde cases op snijvlak uitvoering, praktijk, bestuur
- **Organisatiescan**: we onderzoeken wat er nodig is om de Doorbraakmethode goed te laten landen in de organisatie.
- **Coach implementatie**: begeleiden van lokale projectleiders bij implementatie

WERK SAMEN,
BENUT DATA
EN REFLECTEER
AL LERENDE

6. STAPPEN- PLAN VOOR DE IMPLEMEN- TATIE

Stel, je wil snel aan de slag met de *Doorbraakmethode*. Dan helpt een stappenplan je, om op een heel praktische manier afspraken te maken, randvoorwaarden te scheppen en inwoners te gaan helpen. Voorafgaand daaraan is het belangrijk om je te realiseren dat methodisch maatwerk aan de hand van de *Doorbraakmethode* geen raketwetenschap is; het is niet moeilijk, maar het gaat ook niet vanzelf. Langs de lijnen van het Harvard-model van de probleemoplossende overheid, moet er op drie fronten iets gebeuren: het vermogen om samen te werken garanderen, benutten van data en reflecteren en leren, want we willen veranderen

Dit vormt de basis voor het stappenplan.

STAP 1: Creëer het vermogen om samen te werken

Introduceer een domeinoverstijgende werkroutine aan de hand van de *Doorbraakmethode*.

- Stel vast dat het afwegingskader van de Waarden-driehoek, als onderdeel van de *Doorbraakmethode*, een geschikte grondslag biedt als alternatief voor reguliere protocollen, procedures en processen
- Stel vast dat die grondslag benut en beredeneerd wordt door middel van kwalitatief hoogwaardige, integrale ondersteuningsplannen die gemaakt en onderbouwd worden volgens de stappen van de *Doorbraakmethode* (doorbraakplannen). Eventueel ondersteund met de digitale doorbraaktool.

- Maak afspraken over waar professionals die doorbraakplannen gemaakt en onderbouwd hebben terecht kunnen om de opvolging op die plannen te organiseren. In de vorm van acties, toewijzingen en beschikkingen.
- Zorg voor gebundelde middelen waar in de uitvoering gebruik van gemaakt kan worden. Concreet: regel een doorbraakbudget (een potje), als dat er nog niet is. En leg een lijst aan met vaste contactpersonen binnen en buiten de organisatie, die kunnen helpen met het geven van opvolging aan doorbraakplannen.
- Borg de organisatorische inbedding door heldere besluitvorming over de keuze dat gewerkt gaat worden met de *Doorbraakmethode*, en bovendien hoeveel cases er (bij benadering) met die methode bediend zullen worden. Stel een projectleider aan die daarop stuurt en daarover verantwoording aflegt. En zet mooie maatwerkoplossingen in de schijnwerpers voor de rest van de organisatie. Zorg ervoor dat de nieuwe manier van werken gaat leven.
- Richt een Doorbraakteam op. Dat bestaat uit toegewijde professionals uit verschillende domeinen die een substantieel deel van hun tijd aan de slag gaan met het ontvangen van casuïstiek van collega's die om een doorbraak vragen. Om daar vervolgens doorbraakplannen mee te maken en te realiseren. Het Doorbraakteam is getraind en stevig gepositioneerd in termen van gezag.
- Zorg voor een escalatieladder. Als een doorbraakplan moeizaam tot opvolging leidt, moet van tevoren helder zijn wie waar naartoe op kan schalen om de dilemma's rondom dat plan bespreekbaar te maken.

STAP 2: Werken met data

- Bedenk of en welke bestaande data je wilt gebruiken om proactief inwoners te benaderen die in potentie

een doorbraak kunnen gebruiken. Denk aan combinaties van gegevens over betalingsachterstanden bij de zorgverzekeraar en inkomensvoorzieningen. Of inwoners en gezinnen die gebruik maken van voorzieningen in meerdere domeinen. Of al heel lang bekend zijn.

- Sta stil bij de vraag hoe je data wilt vastgrijpen die volgt uit alle doorbraakplannen en maatwerkoplossingen. Die gegevens zijn een goudmijn voor beter beleid en transformeren. De doorbraaktool is daarvoor een handig instrument.
- Zorg voor goede monitoring van het resultaat. Niet alleen het financiële plaatje of het aantal cases is interessant. Des te belangrijker is het te weten of professionals die betrokken waren bij een doorbraak, het gevoel hebben dat ze meer, sneller voor elkaar krijgen en/ of zinvoller bezig zijn. Zodat de *Doorbraakmethode* ook een manier wordt om professionals beter te equiperen en te behouden voor hun vak.

STAP 3: Reflecteren en leren

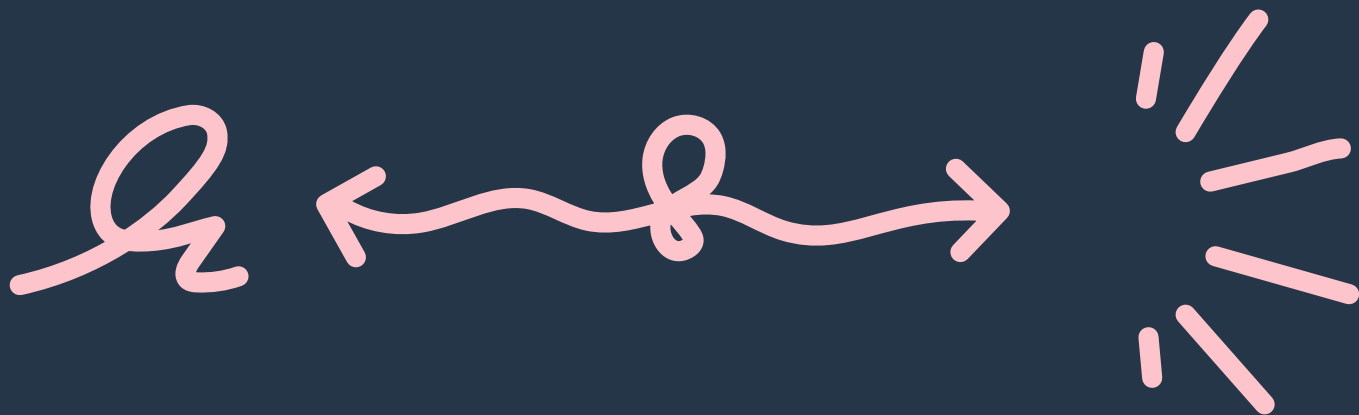
- Werk vanaf het begin aan het overbodig maken van de *Doorbraakmethode* door domeinoverstijgend te leren. Dat kan op verschillende manieren. Een aantal daarvan zijn de volgende:
 - » *Kraak- en maaksessies*: maak doorbraakplannen samen in sessies. Plan die bijvoorbeeld tweewekelijks.
 - » *Reflectiesessies*: ga ieder kwartaal zitten om gebundelde casuïstiek te duiden en eventueel vertalen naar structurele of collectieve oplossingen.
 - » *Ontmoet elkaar en maak school*: bouw aan een (leer)gemeenschap die maatwerk voorleeft, doorleeft en verder brengt.

PUBLIEKEWAARDEN.NL/
MENSELIJKE-MAAT/
**DOORBRAAK
METHODE**

[Bezoek de Doorbraakmethode](#)

PUBLIEKEWAARDEN.NL/
ARTIKELN/
**HET-MAAT
WERKCANVAS**

[Bekijk het Maatwerkcanvas](#)

DE IPW
DOORBRAAK
METHODE

Oudegracht 34
3511 AP Utrecht

